

Ryska problem

Professor Arthur Montgomery har i bokform utgivit ett antal artiklar om Ryssland och med Ryssland sammanhängande problem (Ryssland och vår utrikespolitik). Uppsatserna är inte byggda på personliga iakttagelser, men väl på ingående studier i rysk tidsnings- och tidskriftslitteratur. De visar hur långt man trots den ryska pressens likriktning kan komma med detta arbetsätt; boken ger utan jämförelse den mest klartänkta och klargörande redogörelse för Ryssland efter det andra världskriget som utkommit på svenska. En rad skiftande problem behandlas: planhushållningsfrågor och valutareform, den statliga dirigeringen av konst och teater, litteratur och vetenskap, den sociala strukturen, Rysslands utrikespolitik, den svenska utrikesdebatten, särskilt i vad den rör sig med föreställningar om ryska motiv och avsikter.

Det ryska samhället har under ledning av det parti som ursprungligen förkunnade total jämlikhet och statsordningens avskaffande fått karaktären av en social hierarki med några kommunistiska byråkrater i toppen och åtskilliga miljoner slavarbetare på botten av pyramiden. Det underliga och

paradoxala i denna regim av ämbetsmän, företagsledare och generaler är att man fortfarande, med stöd av sedan länge i praktiken övergivna idéer, vädjar till "de arbetande klasserna" i andra länder om hjälp och i den internationella kommunismen ser ett medel att säkra och till hela världen utvidga det egna fåtalsväldet. Strejker är förbjudna i Ryssland; i andra länder hetsar kommunisterna arbetarna att strejka. Inkomstskillnaderna i Ryssland är väldiga; i andra länder framställer kommunisterna liknande och vida mindre inkomstskillnader som bevis på kapitalismens fördärv. De högre skolorna reserveras i Ryssland i allt högre grad för den nya överklassen; kvardröjande missförhållanden i andra länder av samma art stämplas av de ryska hantlangarna som brott mot folkstyrets elementära grundsatser.

I Montgomerys arbete får man många bevis på denna nästan otroliga motsättning mellan rysk praktik och internationell kommunistisk förkunnelse. Rent feodala drag framträder i den ryska ordningen; eljest är ordet feodal som bekant det mest nedsättande i den kommunistiska jargongen. Ett exempel som Montgomery berättar är belysande. Då den kommunistiske politikern Sjtjerbakov dog fick hans änka av staten motta dels en förmögenhet på 200.000 rubel, dels en pension på 2.000 rubel i månaden; för modern blev motsvarande summor 50.000 och 700 rubel; var och en av sönerna fick 1.000 rubel i månaden tills de avslutat sin utbildning. En relativt hög arbetarlön var vid denna tid, 1945, 550 rubel i månaden. Detta system, som i varje demokrati skulle verka fantastiskt, praktiseras samtidigt med att man talar om total jämlikhet och socialklassernas obefintlighet. Överallt vinner denna sociala differentiering insteg; de ledande har inte blott högre löner, utan också rikligare ransoner, officerarnas makt över de meniga är vida större än i Preussen under kejsartiden.

Några av de mest intressanta kapitlen i Montgomerys arbete behandlar den svenska utrikespolitiken. Montgomery avfärdar med befogad överlägsenhet de föreställningar enligt vilka Atlantpaktens skulle vara värdelös och de statsmän som ingått den lika förvillade som den ryska statsledning vilken hatar pak-

ten som ett hinder för Rysslands fortsatta expansion. "Uppfattningen, att Atlantpaktens inte kan ge något verkligt skydd åt de stater som ansluter sig till densamma, delas tydligen i varje fall inte av Sovjetunionen. Man betraktar uppenbarligen där Atlantpaktens som ytterligare ett svårt hinder för den splittringspolitik, som är ryssarnas främsta hjälpmedel i försöken att befordra sina intressen."

Det "finska" argumentet mot svensk samverkan väster ut kritiserar likaså med övertygande skärpa. "I sina yttersta konsekvenser innebär denna argumentering, att kontrollen över vår utrikespolitik flyttas från Stockholm till Moskva." Det är omöjligt att övertyga Ryssland om vår "verkliga" neutralitet, eftersom var och en vet att vi aldrig kan tänkas gå till krig mot västmakterna. Ryssland misstänker oss vare sig vi är formellt neutrala, ingår i ett skandinaviskt försvarsförbund eller ansluter oss till Atlantpaktens. "Att gå med på vad Ryssland kräver skulle i själva verket vara detsamma som att bli inlemmade i östblocket. Det skulle vara ödeläggande för oss både ekonomiskt och politiskt, och det skulle inte hjälpa Finland. Vi gör mera nytta åt Finland, om vi går vidare på den väg som vi redan har slagit in på och medverkar till en konsolidering av Västeuropa, som kan verka stabiliserande på förhållandena i vår världsdel."